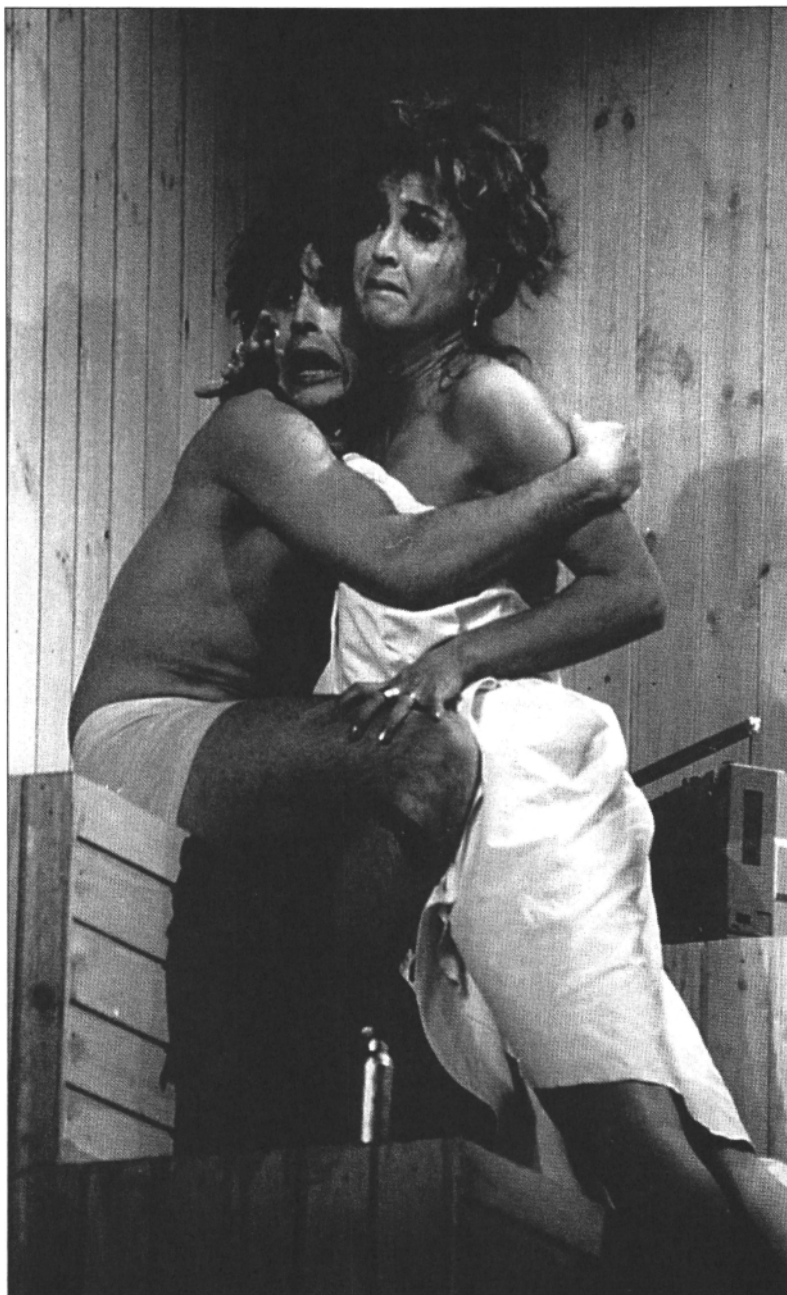

lyemnadrágoeska fodrokkal, bodorított paróka és párdúcintás mamusz. Mikor egy dalocskát imitál, madárverdesést utánozva, a nézőtér elolvad a gyönyörűségtől. Pindroch Csaba szabatosan megformált gügye bírója (Don Gusman Mafla) nemcsak korrupt, hanem dadogós is, szüntelenül az asztalra bukik, s beveri az orrát. A társadalmi igazságosság (azaz a képmutatás, a hazugság és korrupsztás) legfőbb öre dadogás közben a tárgyalást berekesztő kalapáccsal asztalra csap, ha elakad; a motívumot következetesen viszi végig Alföldi az előadásban, a kerti jelenetben például tapsolnak a cimborák, vagy oldalba lökik a dadogós kollégát. A korrupt bíró pénzért vette állását (sokallja is a kifizetett összeget), s mikor ítéletet hirdet a Figaro kontra Marcelina-ügyben, csak tátog, s a függöny mögöl a nagy hatalmú gróf mondja a verdiktet.

Alföldi némiképp „brechtizálta” Beaumarchais-t, songokat ad szereplői szájába, didaxist vegyít melodrámmal, nők osztályharca zajlik férfiakkal, mai szlengben hangzanak az agitatív szövegek, a túskehajú Cherubin táskarádiójából vad rapzene árad, s az előadás frivolul leleplez mindent, ami képmutató, bigott, álszent, debil. A sokszoros szerepcserék, megcsalások és kibékülések után, a kerti jelenet záróakkordjaként a korábban olv érénvesnek tetszel

Jánosi Dávid (Cherubin) és Horváth Lili (Grófné) (Schiller Kata felvételei)

gő Suzanne végül vetközni kezd a gróf előtt. Nincs megbékülés, csak a nyers érdek, a nyers erő és a pénz csábítása - sugallja, sulykolja Alföldi előadása. Egyes szereplők infantilizmusa, slamos nyelvezete a mai ifjak beszédmódját, érzékenységét, kiúttalan arroganciáját közvetíti: nyersen, fésületlenül és vadul. Bizonyos szálak persze elvarratlanok maradnak az előadásban, bizonyos darabbeli motívumokkal nemigen tudnak mit kezdeni az átirat szerzői (csak jelzésszerűen említetik, hogy anno Figaro segítette hozzá Almavivát Rosinához stb.), mégis, ez a zabolátlanul viharzó játék görbe tükröt tart a kornak, amelyben élünk.

KOVÁCS DEZSŐ

Beaumarchais:

Figaro házassága

(Budapesti Kamaraszínház a Tivoliban)

A színpadi változatot Forgách András és Pacskovszky Zsolt műfordítása alapján készítette: Alföldi Róbert. Díszlet: Kentaur. Jelmez: Bartha Andrea. Dalszöveg: Geszti Péter. Mozgás: Király Attila. Szereplők: László Zsolt, Horváth Lili, Stohl András m. v., Juhász Réka, Andai Györgyi, Kölgyesi György, Madarász Éva, Jánosi Dávid, Cs. Németh Lajos, Németh Kristóf, Pindroch Csaba, Horváth Ferenc, Hayth Zoltán, Éberhardt Klára, Göndöcs Csaba, Juhász Éva,

GIORGIO PIANOSA: A CSALÁD JÁTÉKAI

CSALÁRD

Messziről jött ember Giorgio Pianosa. Azt mondja magáról *A család játéka*i várszínházi műsorfüzetecskéjében, hogy az olasz kortárs dráma meghatározó alakja. (Pontosabban nem ő mondja, hanem a fordító Pozsgai Zsolt, de hát a fordító nyilván az író szájából veszi ki a szót. Sőt, létezik olyan - minimum simlisnek minősíthető - baleset, ami-kor a két személy voltaképp egy és ugyanaz.)

Mármost aligha találánk olasz szakembert (irodalmit vagy színházit), aki megerősí

tené a fenti állítást. Abban is számosan kételkednének Itáliában, hogy *A család játéka*i lett volna a legjobb vígjáték náluk 1996-ban. (Ezt szintén a színlap híreli.) Továbbá nehezen lelnék nyomát annak a huszonnégy színházi bemutatónak, amelyet Pianosa magának mond, még ha igyekeznének lajstromba venni az egyszer használatos darabokat: a drámaíró-bajnokságokon született gyorsasági versenyműveket is. Szóval nem könnyű dokumentumokkal alátámasztani azt a hatal-

mas ázsiót, melyet a szerző növesztett magának.

Mivel mi most *A család játéka*i kapcsán találkozunk Pianosával, maradjunk csak ennél a komédiánál. Nem kifejezetten jelentékeny mű, de vannak erőnei. Alapjában véve nyúlékony és mulékony villámtréfa, mely egyetlen szellemes - ha nem is túl eredeti - ötletre épül. Nevezetesen arra, hogy senki sem az, ami. Konkrétan: egy olasz familia összes tagja úgy próbál a tisztességben meg-öszült mama kedvében

Az egyik fiú nős, gyermekes ügyvédnek adja ki magát, jóllehet elvált postás. A másik fiút nőfogyasztó autóversenyzőnek hiszik, holott családos temetkezési vállalkozó. Es így tovább, míg anyukáról is megtudjuk, hogy tisztes öszülése kétes, pedig nincs is festve a haja. (A család egyébként bergamói, épp mint a commedia dell'arte egyik jellemző szereplőtípusa - Brighella, az agyafúrt inas -, de Pianosa erre nem utal, csak nekem jut eszembe.)

Az első rész az állítás, a második a cáfolat jegyében telik. A szerző mérsékelten gördülékeny jelenetekben, helyenként ízetlen humorú párbeszédekkel ábrázolja a családi idillt. A Giannutri família olaszosan harsány modorban ebédel, trafikál, civódik, és emlékezik a tíz éve elhunyt legfiatalabb fiúra. Mígnem beállít a házba Monte Cristo néven egy ismeretlen, aki a szünetig görcsösen görgeti maga előtt a rejtélyt, hogy kicsoda ő, mit akar, és miféle titkokra célozgat folyton. A második részben azután mindenki lelepleződik: az el nem hunyt fiútól kezdve a transzveztita szobalányon és a baltás gyilkos inason át az egykori szeparétündér anyáig.

A mű szerény élvezeti értékű, de épkezláb darab. Szolidan csavaros, áttekinthető, kiszámítható, s ez előnyösnek bizonyul. A közönség ugyanis szereti kitalálni, hogy mi lesz a következő poén. Kifigyeltem már: „fordulatos” darabok előadásain mindig akad néző - érdekes, férfi szokott lenni -, aki roppant elégedetten, borotvaéles eszére büszkén, félhangosan bemondja a soros meglepetést. (Márpedig *A család játékaiban* az első lebukástól kezdve nagyjából megjósolható, hogy kiről mi fog kiderülni.)

A darabot előzékenyen, tartózkodóan, a színészeket előretessékelő módon vitte színre Iglódi István. Steril a közeg; Szlávik István nyitott tetejű, a Várszínház sötét magasába vesző színpadképe inkább elegáns szállodák hűvös személytelenségét idézi, mint az otthon melegét vagy hideg/melegét. (Ha mégannyi családi fényképet pakoltak is be a díszletezők.) Schäffer Judit kedvesen „kétfedelű” kosztümjei commedia giacosához illőek. A „rétegesen” öltöztetett hősök álruhája mögül idővel az igazi is előbukkan.

Iglódi nem kerít nagy feneket a darabban bujkáló laposka titkoknak. Még leginkább abba fektet energiát, hogy a Giannutri család többfogatásos ebédje gasztronómiailag hozzávetőleg hitelesnek hasson. (Itt jegyezném meg azonban: az olaszok a spagettit mélytányérban szervírozzák, hogy a szósz szét ne szaladjon. Továbbá: autentikus tiramisu tetején nem honolhat tejszínhab.) A rendező zömmel ráhagyja a színészekre, hadd élvezzék, hogy az első felvonásban szerepet játszanak. (Persze a másodikban is, de akkor már úgy kell csinálniuk, mintha nem.)

A szerző nyilatkozataiból tudható, hogy darabjait a közönségen kívül a színészek is nagyon szeretik. Ebben nyilván van valami. De speciel *A család játékaiban* esetében nem biztos, hogy a színrelépők megesküdnének rá. Aligha tömör gyönyör például a Monte Cristót játszó Dengyel Iván feladata - és nem csupán azért, mert a bemutató után lépett a megbetegedett Avar István helyébe. A hivatlan vendég az első felvonásban még katalizátorkodik: reakcióba lépteti a családtagokat. Szünet után viszont elhasznált lakmuspapírrá minősül át. Félredobják. Mégis ott kell ül-

nie a teljes második rész alatt, mintha lenne bármi dolga darab végi vallomásáig. Ennél is mostohább sors jut a legkisebb fiút játszó Rancsó Dezsőnek. O az első felvonás végén tér vissza az álhalálból, s mondhatni, lekészte a csatlakozást. Hiába van végig színen a folytatásban, se a család, se a darab (dramaturgiailag) nem képes integrálni őt. Annál pedig nincs rémesebb színészi feladat, mint amikor funkció, kapcsolat, érdemi szöveg és szituáció híján kell hosszasan vesztegelni a színen.

A további szerepekben lehet több-kevesebb színészi élvezet (több) és nézői köszönet (kevesebb). A játékos kicsit jobban szórakoznak, mint vasárnap délutáni félháznai közönségük. Mindenesetre Moór Marianna fejedelmien szép ősz hajú, gyászruhás özvegy. Elegáns, méltóságteljes, modern nagyasszony. A legfeltűnőbb játékkedv Kubik Annából süt, aki megyei képviselőnek álcázott állatkerti takarítónőként csupa élettelség és nőiesség. A legkarakteresebb komika a színen Varga Mária; kislánys undoksággal és hisztérikus prüdséggel ruhazza fel a zárda-szüzet mímelő Beatrice Giannutrit. Tahi József derekasan szürke Giacomo, aki enyhén kiszínesedik, amikor végre közhír é teheti a

postásélet nagyszerűségét. A Luigiként fellépő Sipos Imrének addig van módja markánsnak lenni, amíg a család fekete bárányának hisszük mint rossz modorú és féktelen autóversenyzőt. Temetkezési vállalkozóként viszont keresztet vethet a szerepére, mely csendben végelgyengül a színen. Maga a darab lármásabban múlik ki, mivel a színrevivó - megváltoztatva az eredeti befejezést - vala-mi hihetetlenül mondvacsinált mulatozást biggyesztett az előadás végére. Csak Pianosa meg ne tudja. Még megsértődik Iglódira, aztán legközelebb

STUBER ANDREA

Giorgio Pianoara: A család játéka (Várszínház)

Fordító: Pozsgai Zsolt. Díszlet: Szlávik István. Jelmez: Schäffer Judit. Dramaturg: Gecsenyi Györgyi. Koreográfia: Sebestyén Csaba. Rendező: Iglódi István.

Szereplők: Moór Marianna, Avar István/Dengyel Iván, Tahi József, Kubik Anna, Sipos Imre, Varga Mária, Rancsó Dezső, Kocsis György, Soltész Erzsébet.

Avar István (Monte Cristo) és Moór Marianna (A mama) (Fábián József felvétele)